

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
-- dar prenumeratiunile se primescu
in tóte dílele.

Pretíulu pentru Ostrungurí'a: pre anu
3 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte síodienele sí banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diriginte a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de

linia, sí 30 cr. tacese timbrale.

Doina nationale.

Canta cuculu pe surducu, —
Sosi vremea sa me ducu,
Sa me ducu in tieri straine,
Sa-mi lasu patri'a 'n suspine;
Sa me ducu, sa-mi parasescu
Scumpu caminu-mi parintiescu.

Cante cuculu catu a vrè,
Eu nu iesu d'in tier'a mea,
Pone candu am doue bracie
Si estu trupu are vietia;
Ca ast' tiéra-e romanésca,
E mosi'a-mi stramosiésca . . .
— Cante cuculu ver'a ntréga,
Eu nu lasu, mosi'a draga
Tirani'a s'o sfasia
S'o tormente in robia;
Eu am dreptulu s'o domnescu,
Ca-e pamentu santu romanescu;
Eu am dreptu s'o curatiescu,
De tirani sa mi-o plivescu.

Ei, cucule sbori mai bine
La-ai mei frati in tieri straine,
Spune-li la primavera:
Toti sa se rentorne 'n tiéra, —
Ca-ci candu codrulu va nfrundi
Si campii voru inflori,
Candu buciumululu va suna, —
Romanii s'oru descepta . . .
Voru forma o ceta mare,
Ceta santa nvingatoria,
Si ntr'o draga di de vera
Voru scote strainii-a-fara,
Si ntr'o di si diumetate
N'oru ave pre cine scote!

Astfelu tier'a curatita,
De tirani bine plivita,
Va fi munda, rapitoria,
Far' pareche-a-ci sub sore; —
In ea viti'a romanésca
Va incepe sa nflorésca,
Va nflori, totu va nflori,
Si mai multu n'a vestedi!

Atunci draga pasarea
Canta, canta, catu vei vrè, —
Canta si te veselesce
Pone codru ngalbinesce;
Apoi candu draga-i vedè,
Ca te-apuca iern'a grea
Si 'n codru nu poti siedè, —
Vino 'n feresta la mine,
Ca eu te voiu tienè bine:
Cu carne de tirani mari
Si cu sange de talhari,
De talhari si de calai,
Ce-au resuptu pre fratii mei!!!
Culesa d'in Ardèlu*) de
Pintea Vitezulu.

Corespondintia.

D'in tier'a nemtiului, in lun'a patimeloru.

Frata Tandala!

Te vei mira de datulu meu, vei dice dora ca am nebnitu, de eu, ca omu seracu, am caletoritu asiá departe. Nu frate! eu nu am nebnitu, ce unu scopu sublimu m'a silitu se misacrifica si ultimulu denariu: scopulu de a merge odata in-Gratiu, pentru de a incerca unirea teneriloru romani de acolo, cari de unu timpu in coci, seii ce au lucratu? au prinsa la musce si s'au certatu.

*) Acést'a doina se cantá de poporulu romanu in aiute de 1848. — Astadi chiaru in Ardèlu nu are intielesu.

Culegatoriulu.

Acuma mi-pare că te vedu, cum aseplei cu gur'a arsa, ea se ti-spunu rezultatulu; ti-asi si spune si nu! că-ci precum vei vedé mai la vale e forte dorerosu; ti-lu voiu spune deci, pentru ca se vedi si se te convingi si tu despre jesuitico-jidano-cosmopolitismulu aceloru teneri, cari de unu timpu in coci a inceputu a aduce legi de „Geschäfturi“ in sinulu societatii „Romanismulu“.

Frate! Sum unu mosniégu caruntu si in viéti'a mea am avutu de lucru cu multi romani rataciti; dar' ti-marturisescu sinceru, că ca acesti'a nu mai vedini, cetesce numai cu atentiune „procesulu verbulu“ a siédintiei loru, ce urmédia indata, si apoi de acolo ti-poti imaginá la ce resultatn am ajunsu:

Procesulu verbalu

a siédintiei estraord. a societatii „Romanismulu“, tie-nuta in 25 oct. in otelulu „La pé'a de auru“.

La ór'a bine determinata prin avisu, numărulu mare a membriloru, — cam pana in 4 — eran de facie; éra dintre amicii societ. invitati prin avisu — toti acei'a, cari avura oca-siune a conveni cu dlu secretariu si a intrebá, că la câte óre se va tiené siédinti'a?

Cam la $\frac{1}{2}$ 8 sér'a, dupace se ospetara, voiam se dicu sí-facura voia buna prin vinu — pardonu bere, căci némtiului de ast'a i-place — ca asia se curga mai infocatu certe, — dlu presiedinte cu numele Boieriu de Berger ia cuventulu si rostescé urmatoarea cuventare: Boieriloru! (voci: nu boieriloru, ce natia).

Dlu Boieriu de Berger: Dta nu ai cuventu; pentrucá nu esci membrulu acestei societ. si apoi déca esci natia, cum cutedi a veni aici intre boieri? căci se scii, precumca noi membrii acestei societ. pentrucá se ne deschilimim de natia si pentrucá se nu avemu acelu titlu uritiosu, — amu aflatu de bine a ne numi boieri; atata am voiu se ti-spunu, deca ti-place bine de bine, déca nu! atunci seu taci, seu te cara pe unde ai venitu. (bravo! membrii soc.)

Ospele voiesce a vorbi; presiedintele nu-i dá cuventu.

Dlu presied. Boieriu de Berger: Boieriloru! (se scarpana in capu) vedeti ce facú uritios'a de natia, me facú, de mi-perdú firulu. (voci: se audimú).

Suntu dejá 3 ani, decandu fondara acést'a societ. nisce fanatici, precum veti vede din statute, si noi membrii presinti le delaturamu cu totulu acele statute, precum veti vedé din conclusulu nostru; en cetesce numai Boieriu de Circ'a statutele ca se se convinga cu totii despre infalibilitatea nostra, si boieriloru! considerandu că suntemu in tier'a nemtiésca; er' de alt'a parte si limb'a asia numita romananeésca e cam dura pentru nescari boieri ca noi, deci eu propunu, ca se se cetésca in cu multu mai fin'a nemtiésca (membrii soc. forte bine.)

Voci dintre ospeti: romanescé, căci societ. are numirea „Romanismulu.“

Dlu Boieriu de Berger: No! se se cetesca dar' si romanescé.

Boieriu de Circ'a: Dar nu avemu esemplariu romanescu.

Dlu Boieriu de Berger: Cu atátu mai bine; apoi spune-le si romanescé unde voru intrebá.

Boieriu de Circ'a ia cuventulu, si incepe a ceti statutele: (voci: se audimú § 2. romanescé).

Dlu Boieriu de Berger: Acestu §. voiescu a vi-lu spune si esplica eu; statutele dicu: „Scopulu societ. e literarin, scientificu, socialu, promovarea si intarirea ideiloru de unire, concordia si fratietate a membriloru societ. între sine“ etc. si apoi ce e mai multu fanaticii de fundatori diéu in statutele loru cá tóte se curga in limb'a asiá numita rom., ce nebania! limb'a romanescá, care dupa profesorulu nostru Roesler nu existe; ce numai o mestecatura, si apoi cu plevirea acelu gozu diferitu se ne batemu noi capulu.

Scientia! scientia invetianu noi dela Roesler et ceteribus similibus; va se dica, ce face némtiulu reu, noi ca mai inferiori trebue se o primim de buna, se bamu si se ne certamu aici — ca nemtii dela Burschenschafturi, acestá ni-e scopulu sublimu.

Secretariulu, cetesce mai departe statutele. (voci: se audimú § 7 rom.)

Dlu Boieriu de Berger: acestu §. erasi voiescu a vi-lu spune si esplicá eu:

Statutele suna: „Membrii ordinari suntu studintii ordinari dela scólele ínalte d'in Graeciú“. Acést'a nu e corresponsiabilu scopulu nostru; pentrucá atunci ar' intrá cu glot'a si

ne-ar' restorná pre noi dela potera, deci pentru asigurarea domniei nostre, voiam se dicu a arendarii nostre, amu aflatu de bine a aduce urmatoriulu conclusu. —

Secretariulu Boieriu de Circ'a cetesce conclusulu, care suna astfelu: „Noi membrii societ. „Romanismulu“ 4 la numeru, — considerandu că pana acuma amu fostu conturbati in capacitatea mintii ereriloru capulu nostru jesuitico — cosmopolito — jidanescu, — candu siédimú langa cup'a de bere si ne petreceamu, — pr'in disertatiunile unoru fanatici — tienute in o limba dura, ce se numesce romana; pentrucá se nu mai fimu conturbati, amu aflatu de consulta a aduce urmatoriulu conclusu: „Cine voiesce a fi membrulu acestei societ. are de a-si adresá o rogare catra presidiu, provediuta cu stemple de 1 fl. si adneesatu langa ca Testemoniulu de moralitate; presidiulu apoi vá incunoscentiá societ. precumca N. N. voiesce a fi „Fuchs“ si numai dupace s'au convinsu membrii, că e „Fuchs“ umilitu, va se dica dupa ce vá face o umilire de $\frac{1}{2}$ anu, se va primi, respective denumí, de membru ordinariu, si celu ce e primitu de „Fuchs“ si nu se apléca la ce-i poruncescu domni, se scia, că ori se va alungá, ori va remane totu „Fuchs“.

Dlu Boieriu de Berger: Aceste-su statutele nostre, la care i-place de noi si faptele nostre, póte intrá conformu statuteloru nostre si nu a fanaticiloru de fundatori, ér' pre acél'a, care nu voiesce a se supune, nu-lu primimú.

Dupa aceste cuvinte a le presiedinteliu ia cuventulu dlu cassariu Boieriu de Krächer, celu cu ferestrele la ochi. Boieriloru! considerandu că acei fanatici, de cari haru dlui! ne despartiramú, ni lasara si pueina detoria si fiindca nu voiescu a plati, pana nu voru vede ceva progresu literarinu, — de ce Domne apara-ne si ne feresce, — noi, adeca: eu si Boieriu de Berger, propunemu, ca numele acelor'a se se amintésca in tota siédinti'a (se primesce.)

Dlu Boieriu de Krächer: (cetesce:) N. N. 50 cr. N. B. 30 cr. vedeti acestia-su fanaticii conturbatori.

Dlu Boieriu de Berger: Da numai suntu? —

Dlu Boieriu de Krächer [Sioptindu i dica]: Nu asia tare, că-ci mai este inca „Cul'a Trocariulu d'in Schei“ cu 5 fl. — presiedintele nostru pensionatu — lu-am astupatu sermanulu cu degetulu, ca se nu-lu véda nimenea. —

Dlu Boieriu de Berger: Boieriloru! in fine facundu-vi cunoscutu, cá dlu „Mihocu de Papusia“ se róga umilitu, ca se lu-primim de „Fuchs“ [se primesce], si cu acést'a am onore a dechiará siédinti'a certeloru de inchisa si a ve recomandá pentru continuand'a de beute — pre dlu Boieriu de Krächer, celu cu ferestrele, ca pre unulu cu gutu mai largu. — [Se primesce].

Dlu Boieriu de Krächer: Boieriloru! considerandu de o parte — precum bine accentuá si Boieriu de Berger — că suntemu in tier'a nemtiésca; ér' de alt'a parte, cá limb'a rom. e prea dura pentru de a-i cautá melodiéle, nisce boieri ca noi, deci eu propunu: ca precum la nemti, asia si la noi, se se incépa festivitatea cu cantarea Burschafteresca „Ihr Brüder“ . . . si fiindca dintre noi Boieriu de Cul'a Trocariulu are mai bunu organu, lu-rogu deci ca se-o incépa. —

Boieriu de Cul'a Trocariulu cantá; „Ihr Brüder“ . . . ér' cehialalti lu-acompaniadia. —

O voce d'intre ospeti: Dle presied. voiescu a cantá romanescé. —

Dlu presiedinte: Ti-am spusú dejá in cuventarea mea, cá melodiéle acelei limbi nu le potemu suferi; déca nu ti-place e deschisa usi'a. — (Ospele esie.)

Astfelu suntu frate! acei teneri rom. cari compunu societ. „Romanismulu“. Sormane Romanismu óre pana unde voiescu a te degenerá acesti cosmopolito-jesuiti? sormana natiune romana, óre ce ar' fi de fina, déca totu de acesti fii retaciti ai avé in simulu teu! ?

Mi-permite frate! de asi fi abudiatu multu de pacienti'a ta; asi avé multe de scrisu inca, dar' le lasu pe alt'a data si, dorindú ca se nu mai primesci astfelu de sciri triste dela mine, remanu:

alu teu frate de cruce

Pacal'a.

Ursici.

(§) Tocmai pe candu eramu să scótemu acestu nru, se publicà rezultatulu alegerei de episcopu d'in Aradu, care este: membrii sinodului, 60. la numeru, toti au fostu intruniti (ciudatu lucru la romanii nostri!), d'entre cari **34. au votatu pentru parintele arhimandritu Mironu Romanulu, 25. pentru parintele protopopu alu Branului Ioane Metianu, si l. pentru parintele arhimandritu Nicolau Popca, va să dica celu d'antaiu a intrunitu majoritatea absoluta a voturilor.**

Insufletire nemica odata; d'in contra o rusinare marcante se exprimá pre feciele respectivilor alegatori.

Numai ungurii si ovreii singuri esítai in o bucuria óre-care.

Se aude, cà guvernulu estu ungurescu are de gandu, să tramita o adresa de gratulare pre càtu alesului, pre atátu si alegatorilor sei.

O credemu; cà-ci „Ein jedes Warum hat sein Darum!“

[§] Septeman'a actuale fuse „**septeman'a patimiloru**“ pentru cei ce erau candidati la episcopiu d'in Aradu. N'amu fi voítu să fimu in pelealoru, seracii!

[§] „*Corulu vocale*“ si „*Filia'l'a Societetei Maic'a Paraschev'a*“ d'in Temisótor'a au peritu nu se sciú unde si cumu. Cei ce le voru gasi voru fi premiati cu cassele (ladíle) **góle** ale aceluor societati — romanesci.

O domnisióra inchipuita si afectata dise odata intr'o societate:

Ah! atát'a am de cetitu, in càtu nu sciú ce să me mai facu!

Cine-va i puse intrebarea:

— Ce cetiti, domnisióra, *romanuri*?

— Ba, — unguresce!

Totu acea domnisióra dise cu alta ocaziune:

— Eu, déca me duc in pravalia: *séu cumparu, séu nu cumparu!*

Unu patriotu mare — d'in gura, fiindu intr'o societate si toastandu necontenitu, ca totu deun'a in asemenea casuri, cutezà să dica, intre alte verdi-uscate, si — multe *adeveruri*,

La ce unu glumitiu i dise: frate! ce dauna cà nu este in momentul acest'a adunare comitatense, ca să *cutezi a spune aceste si-acolo!*

Unu deputatu óre-care dise o data càtra „*Gur'a Satului*“:

— Te rogu, nu mai serie despre mine.

Gur'a Satului se puse la més'a de serisu.

— Ce faci? lu intrebà deputatulu.

— Seriu dorinti'a Diale.

O dómna, gasindu-si bucatarés'a ocupata cu barbatulu ei, i facu socotél'a si i dede drumulu d'icendu-i.

— Du te, drag'a mea, in scirea Domnului cà ceea ce faci aici, o potu eu face si singura.

Unu caveleru, de câte ori tracea pe d'in aintea ferestei unei domnisióre, de atâte ori o vedea, cà se pune pe risu.

Cavalerulu, atinsu, o intrebà odata, superatu: pentru ce ea totu ride, de câte ori trece elu pe d'in aintea ferestei ei?

Ea i raspunse totu in acel'a-si tonu:

— Pentru ce treceti pe d'in aintea mea, de câte ori mi vine să ridu?

— Óre cine si cumu mi-be vinulu meu, — intrebà intr'o di unu domnu pe servitoriulu seu, — cà l'am sigilatu, si sigilulu e intregu?

— De abuna séma lu-tragu pr'in fundu.

— Ei, ce prostu mai esci, — au nu vedi, cà *nu lipsesce de desubtu, ci de a-supra*.

Pe la Dev'a in tanács.*)

— Hodoroscu-trosucu. —

Pe la *Dev'a* cea vestita,
Cea vestita de — ispita.
De romani — cu gur'a mare,
De sfatosi — fore lucrare,
Si de unguri incarnati,
Prefacuti d'in renegati, —
S'a 'ntemplatu unu lucru mare,
Lucru mare, de mirare,
Lucru siodu si minunatu,
Si 'nca, *plane, chiaru in sfatu!*
Si-acum toti sioptescu mereu,
Cà „e reu“ si éra „reu!“
„Vulpea-e prinsa 'n curs'a sa“,
Ha, ha, ha si ha, ha, ha!

* * *

Asta véra, in tanács,
Dupa-unu picu de sfatu si *vraciu*,
Se decide — pe vecia:
„Cà *Dev'a* să nu mai fia
Totu comuna, — ci *orasu*
Autonomu si cu *tanács*,
Să-si aléga polgármester,
Tisturi, pone chiaru si *bócteru*,
Si-astu felu nime n'a furá,
Nici orasulu n'a 'ncelá. —
Ér' ministrulu va 'ntari
Totu, ce-ora face — ungurii!
Hi, hi, hi, si hi, hi, hi!

* * *

Tréb'a mérsa pon' la Peste,
Unde domni — pré firesce —
Tóte, tóte, au lasatu,
Cumu voi cinstitu sfatu!
Deci tanács-ulu, cu grabire
Face si constituire —
Pr'in nitica cortesire. —
Si ca să adamanésca
Si partit'a romanésca,
In statute — *pe hirtia*,
Póte d'in curtoasia,
Séu póte chiaru de poména,
(De poména, -a buna-séma,)
Punu si limb'a romanésca,
— Dupa limb'a unguresca, —
(Desi prósta si cam grósa)
De limba oficiósa!
Si să fia paritate:
— Ca 'ntre frati egalitate —
Polgármester se alege
Unu unguuru — se intielege.

*) Cuventu ungurescu usítatu = consiliu, sfatu. Red.

Beke — noulu polgármester
 La — dreptate mare mesteru,
 Pe câtu erá de ciulitu,
 Pune nu l'au intaritu,
 Pe atátu e de 'nganfatu.
 De candu se scie-asiédiatu.
 Tace. Face, ce i place,
 Sî nimic'a nu-i potu face,
 Nu, cà-ci Beke e in sie!
 Beke póte totu ce vre. —
 He, he, he, sî he, he, he!

* * *

Trece-o di sî trecu sî dóue,
 Trece-o luna, vine-o nóua,
 Trecu sî mere, trecu sî pere,
 Trecu sî multe chîrcofele!
 Dar in urma, intr'unu sfatu,
 Unu mocanu, nerusínatu,
 Afla, cà bravulu primariu,
 Ca unu ne'mpacatu magiaru,
 — Póte, sà-sî faca merite
 Pentru multe, cam sciute, —
 Cu o mana multu profana
 Sî c'o incredere vana, —
 A stersu — cu negrêla buna, —
 D'in statutu, — limb'a romana,
 Sà nu fia-oficiósa,
 Cà-ci lui, vedi, nu i thipósa,
 Deci pentru-ast'a cutezare
 Sî órba nerusínare —
 Cere iute cercetare!

Vestea merge se latiesce,
 Dev'a 'ntrêga síopotescce,
 Ma unii chiaru sî 'ndresnescu
 — La fiscalulu celu regescu!
 Of, of, of sî of, of, of!

* * *

Pe la bolte — la potica —
 Êr' se face politica.
 Unii dîcu: „asiè-e nepóte;“
 Alti: „ba, cà nu se póte,
 Ca unu unguru cu trufia,
 Sà faca-o-asiè misielia;
 Nu, nu, Beke n'a facutu,
 Neci n'a stersu elu d'in statutu; —
 Sî déca s'a síncercatu.
 Nu-e pe lege 'ntemeiatu,
 Cà ar fi falsificatu!
 Ci este mai de crediutu,
 Cà stersur'a s'a facutu,
 Pr'in vre unu romanu ploatu,
 Sî 'nca póte chiaru d'in sfatu,
 Ca pre domni sà-i compromita.“
 (Audi vorba iscusita!)
 Êr' cei de la Tribunalu
 Facu scrisori gramada, valu,
 Sî totu scriu sî totu ausculta,
 Adi pe Muta, mani pe Tuta!
 Sî in urma cine scie:
 Ce-a sà via, ce-a sà fia?
 Hocus-pocus, cheche meche,
 Sî sà vedi, cà scapa Beke.
 Cà de-ar fi fostu elu romanu,

Pist'a, falniculu stapanu,
 Sub pretestu, cà agitêza
 Sî de-o „Dacia“ visêza,
 De o „Daco-Romamania“,
 Ce in veci nu a sà fia, —
 Sà me credi, mài fratióre:
 Ilu punea „n Greci“ la — recóre!

Francisc Horodanţ „Gur'a-Satului.“

PAND'A SI MAND'A.

T. Apoi Vitézulu — fratele de cruce alu lui Burta verde et comp. o pati sfodu cu scól'a comunale d'in Dev'a.

M. Cumu asiè?

T. Asîè, cà sî cu ast'a ocaşiune lu-au prinsu cu mintiun'a, sî a nume: s'a adevèritu, cà confesiunile sî-au scóleie loru, sî nu s'au invoitu a face scól'a de comunale.

M. Lucrulu dracului; dar gur'a díce, gur'a min-te, — sî Vitézulu pentru acea totu va potè inscená a-colo vr'o infratire, séu, celu pucfnu, a torturá pre preparandii romani cu limb'a lui Tuhutum.

T. O! O! O! Capu seu!

M. Ce-e, cocóne?

T. Ei, bre, lucrul cu córne. Lu-duce draculu pre artistulu Ionescu la Dev'a. sà satiriseze pre ciarlatanii, renegatii sî fanforonii bancerotati. . . .

M. Ei sî-apoi?

T. Du-te, du-te, — nu me mai intrebá.

T. No mài ocosfule: fî va Mirone romanulu epis-copu la Aradu?

M. Nu credu.

T. Cà-ci?

M. Cà-ci „satulu ilu vre, dar ómenii nu-lu pré vreu!“

T. No vedi aceea e lucrulu dracului. — Ei apoi: cine o sà fia?

M. Dupa semne Metianu va ajunge la meta.

T. D'apoi alduiesca-lu Ddieu. cà-ci precumu audu, e omu bunu sî de trêba.

M. Dar' mai stâi pucfnu sî-mi spune: de ce scrii tu pre M. Romanulu cu r micu sî nu cu mare, cà dóra nume e acel'a?

T. Pentru-cà ar trebúi sà fia mare, dara e micu — „romanu“!

Tóc'a Redactiunei sî a Aministratiunei.

Dlul D. G. S. in C. — Bucurosu.

„Sociatetei de lectura in S.“ Singuri recunósceti, cà „starea financiar-a a Redactiunei e nefavorita.“ Fîresce, cà-ci mai tóta dí'a de catra 3-4. insî ni se cere diurnalulu gratisu, in càtu de va merge ast'a totu asiè, apoi adi mane vomu avè mai multi gratificati de càtu abonati. In care casu marcele postali inca voru face o rubrica insemnata in càrc'a redactiunei. Dvóstre bine sciti, cà impinsi de simpatia, ce o avemu pontru tenerimea nóstra, in decursu de mai multi ani, vi-amu datu diurnalulu absolutamente gratisu. Fiindu-cà inse publiculu nu tiene contu de acest-e sacrificii enórme ale nóstre, — pre viitoriu numai asiè vi vomu potè tramite diurnalulu, déca ni viti anticipá incai postulu marceloru, de cruceri 60. Intru abtele vi poftim progresu!